

VEDOMECTVO - DUCHOVNO BUDÚCNOSTI

Vedomectvo je náš pôvodný duchovný smer. Je oveľa staršie, ako napríklad kresťanstvo. Na našom území sa vedomectvo s kresťanstvom dobre znášalo, podobne, ako s inými duchovnými prúdmi, ktoré tu boli, hlavne s pôvodnými. Napríklad popri vedomectve mali Slováci aj iné náboženské učenia, s ktorými sa znášali a navzájom dopĺňali. Vedomectvo teda nie je náboženským učением. Už v samotnom názve je znázornená dôležitosť vedomia. Vedomectvo má teda podstatne bližšie k vede, ako k náboženstvu. Vedomectvo je vlastne veda - duchovná veda o svete, u Ceste, o veciach osobných i spoločenských.

Zlomové obdobie vo vývoji vedomectva nastalo v období Veľkej Moravy, keď v krajine Slovanov ustanovilo knieža Rastislav so zákonodarcom Metodom zákonník, ktorý v rozpore so staroslovenskými mravmi ustanovil cirkevnú zvlášť. Šírenie kresťanstva mierumilovnými, keltskými (škótsko írskimi) rádmí nezanechalo žiadne prevratné výsledky v podobe kostolov. Staroslovenské vedomectvé duchovno bolo v niektorých smeroch - napríklad v znášateľnosti, úcte k cudzincom, v súcite so slabšími, v spravodlivej správe spoločnosti podobné rannému kresťanstvu, malo dokonca viacero kladných prvkov navyše - napríklad malo mnoho prejavov prírodného súladu. Rastislavsko-cyrilometodský duchovný prevrat urobil koniec prirodzenému duchovnému vývoju a podľa západných vzorov, ktoré boli vtedy veľmi zreteľné, vytvoril vládu tvrdej ruky. Všetky pôvodné duchovné smery boli zakázané. Trestný zákonník stanovoval za prejavy pôvodného duchovna

prísne tresty - od zhabanie majetku jednotlivcov či obcí až po trest smrti. Pôvodné náboženské učenia tak takmer zanikli. Zachovalo sa však vedomectvé učenie, i keď vyše tisícročný duchovný útlak spôsobil jeho úpadok. Zmenilo sa postavenie vedomcov a vedomcov, ktorí až do dvadsiateho storočia liečili nielen zvieratá, ale aj ľudí a zabezpečovali množstvo ďalších potrieb. Vedomci a vedomkyne boli neprestajne obviňovaní z rozličných bosoráčiev. Napriek obetiam však pôvodné vedomectvo prežilo, i keď, musíme priznať, že len tak - tak.

ŠTYRIDSAŤ POKOLENÍ ZAKAZOVANIA

Je pravdou že neprežilo celopločne. Avšak ani celoplošne prežiť nemohlo - veď bolo vyše štyridsať pokolení zakazované. To, že upadlo, teda nie je žiadny dôkaz neživotaschopnosti, je to len dôsledok trestného stíhania zo strany cirkevnej a štátnej zvlášť. Zakazovanie obradov je dokázané v stovkách zápisoch od spomenutého Rastislava, ktorý v zaslepenosti nakoniec sám prišiel o zrak, nadväzovali naň veľmi usilovne i uhorskí kráľi (už kráľ Ladislav doslovne zakazoval uctievanie studničiek, tokov, posvätných stromov kameňov a podobne) a na zákazy byzantských úradníkov šikovne nadviazala aj katolícka a evanjelická cirkev. Svoje rezy si neodpustili ani komunistickí ideológovia a ani dnes nie je počasie celkom ružové.

Dnes je vedomectvo pomerne neznámym duchovným prúdom. Vedomectvo nemá na rozdiel od moderných prúdov vedy svoje okázalé školy a univerzity a ani nie je na žiadnej škole vyučované. A nemá ani vymoženosti,

aké majú cirkvi a sekty - cirkevno - sektárska registrácia je pre vedomectvo neprijateľná tak isto, ako zaškatuľkovanie do modernej vedy, nju ejdž, alebo inej neprijateľnej podoby. A tak - kým najrozličnejšie cudzie prúdy sú najroznejšími spôsobmi zvýhodňované, naše pôvodné duchovno je akoby z nepochopiteľných dôvodov (vedomci ich poznajú) zatlačované do úzadia.

Napriek všetkému sa však o pôvodné - prírodné duchovno zaujíma čoraz viac ľudí. Hodnoty, ako prírodný súlad, zdravie, celostné vnímanie, či duchovné naplnenie, sú nadčasové. A nielenže nie sú zastaralé, ale - keď sa okolo seba dobre poobzeráme, zistíme, že v budúcnosti budú podstatne vyhľadávanejšie, ako v minulosti. Nie, my sa nechceme vrátiť tisícpäťsto rokov dozadu. My sa pripravujeme na budúcnosť tým, že žijeme rovnými nohami v súčasnosti. No cibríme si jeden vzácny dar - pamäť, ktorá ďaleko presahuje dĺžku jedného života. Pamäť, ktorá ako zlatá niť siaha cez múdrosť slovenských koreňov a obdobie duchovnej slobody Slovanov až do staro - orianskeho (indoeurópskeho) obdobia a ešte ďalej. A využijeme všetko dobré, čo sme na svojej nadosobnej ceste prežili - oveľa viac, ako je napísané v akejkoľvek knihe. Vedomectvo nie je o knihe, ale o živote. O vedomí, ktoré bolo síce ubíjané, no nikdy nie ubité, o duchu, ktorý aj v najhlbších temnotách žiaril svetlom dúhy, o duši, ktorá po každej štvaniaci znovu a znovu prežívala božský mier. Vedomectvo nie je (a ani nebolo) o útlaku, ale o slobode. O slobode pritom nevedie slávnostné a okázalé reči, ale ju naplnia. A ešte o niečom to je - o najväčšom chráme sveta, ktorí sme nikdy nepostavili, ale sme ho dostali do daru - o posvätnéj Matke Prírode.

ZÁKLADNÝ ZÁKON VEDOMECTVA

Je taký prírodný zákon, ktorým je očiarené celé vedomectvé učenie. Je to zákon vzájomného pôsobenia. Je taký výrazný, že neušiel pozornosti moderného národopisu (etnografii) (1) a spolu s ním aj zákon zákon styku (2), ktorý môžeme považovať za jeho súčasť. Najzákladnejší zákon - zákon vzájomného pôsobenia sa teda premieta do všetkých obradov, ktoré sú odrazom oveľa staršieho, a v podstate zatiaľ najtrvácnejšieho duchovna - pôvodného, prírodného.

Dnes sa neraz hovorí o tom, že sa bude spájať viera s vedou. To však nie je také jednoduché - neznamená to, že by sa dal spojiť hociaký duchovný prúd s hociakou vedou. Pokiaľ si niekto zaumieni - tak toto, alebo tamto náboženstvo spojím s nejakou vedou, alebo si niekto zaumieni - tak túto vedu ja spojím s nejakým náboženstvom, môže sa tým zaoberať aj celý život a žiadne ovocie to neprinesie, pokiaľ je spájanie umelé, násilné. Avšak pôvodné duchovno vždy bolo spojené s vedením, vedou, veď preto sa aj nazýva už v ľudovej podobe ako vedomectvo. Nie náhodou toto prastaré slovo (slovenská „veda“ a indoárijská „véda“ sú označenia, ktoré pretrvávajú tisíce rokov trvajúc oddelenie Orianov (Indoeurópanov) pretrvalo až dodnes. A s určitou jasnozrivosťou môžeme povedať, že v budúcnosti ešte len zohrá dôležitú úlohu vo vývoji ľudského ducha.

(1) Dr. Rudolf Bednárik, *Duchovná kultúra slovenského ľudu, Slovenská vlastiveda II., Bratislava 1943*
(2) Tamže **Miro Slav**